

Brussel, 22 september 2016

Verslag nr. 2016/06 – Verslag aan de Regering

Afgeleverd op eigen initiatief

Artikel 111 van de wet van 30 december 1992 houdende sociale en diverse bepalingen

Voorafbeelding van de begroting 2017 – Meerjarenramingen 2018-2020

De voorafbeelding van de begroting 2017 van het sociaal statuut der zelfstandigen vertoont een negatief eindsaldo van 46 miljoen EUR. In de meerjarenramingen 2018-2020 kent het saldo een negatief verloop en wordt het globaal financieel beheer in 2019 geconfronteerd met een geraamd tekort van ongeveer 350 miljoen EUR.

Het ABC wijst er op dat deze ramingen slechts als voorlopig moeten worden beschouwd. Er moet immers nog een definitieve regeling worden uitgewerkt om de budgettaire gevolgen van de zesde staatshervorming en van de tax shift volledig te neutraliseren. In dit verslag geeft het Comité aan het ontbreken van een definitieve regeling te betreuren. Het wijst er immers op dat de wijze waarop de financiële gevolgen van de zesde staatshervorming tot op heden tijdelijk en gedeeltelijk werden geneutraliseerd, nadelig voor het zelfstandigenstelsel. Voor het Comité moet de situatie zo spoedig mogelijk worden geregulariseerd. Het Comité verwijst in dit kader naar zijn advies 2015/19 waarin het een voorstel tot concrete invulling van een definitieve financieringsregeling formuleerde.

Het Algemeen Beheerscomité voor het sociaal statuut der zelfstandigen wenst de aandacht van de Regering te vestigen op de onderstaande elementen in de voorafbeelding van de begroting 2017 en de meerjarenramingen 2018-2020 van het globaal financieel beheer zelfstandigen.

1 Ontvangsten

De globaal geraamde ontvangsten in de voorafbeelding 2017 bedragen ongeveer 6,3 miljard EUR (Tabel 1) en liggen daarmee ca. 180 miljoen lager dan in de technische ramingen van juni 2016 die gemaakt werden voor de begroting 2016. Voor de periode 2017-2020 vertonen de geraamde ontvangsten een gunstig verloop en zullen deze volgens de meerjarenramingen in 2020 ca. 6,6 miljard EUR bedragen in lopende prijzen.

Het verschil tussen de voorafbeelding 2017 en de technische ramingen voor 2016 opgemaakt in juni 2016, is toe te schrijven aan een daling van de geschatte ontvangsten uit:

- sociale bijdragen : ten opzichte van de technische ramingen houdt de voorafbeelding rekening met een (groter) verlies aan bijdrageontvangsten. Deze is, voor het grootste deel het gevolg van een andere berekeningsbasis, (namelijk de beschikbare ondernemingsinkomsten zoals meegedeeld door de NBB in plaats van de bruto inkomingen van het jaar zelf) enerzijds, en van de uitbreiding van het

moederschapsverlof¹, de hervorming van de mantelzorg² en de tax shift³ anderzijds.⁴;

- financiële opbrengsten : sinds januari 2015 valt het RSVZ grotendeels onder de toepassing van de maatregelen tot consolidatie van de financiële activa⁵. Als gevolg hiervan en gegeven de huidige toestand van de financiële markten, genereert het RSVZ minder opbrengsten uit financiële producten.;
- alternatieve financiering : de minderopbrengsten uit sociale bijdragen als gevolg van de tax shift (voor 2017 geschat op 144 miljoen EUR) en de verbeteringen aan het sociaal statuut van de zelfstandigen (25 miljoen EUR in 2017) zouden ondervangen worden via de alternatieve financiering. In 2016, werd een deel van de ontvangsten uit roerende voorheffing (48,7 miljoen EUR) hiervoor specifiek toegewezen aan het stelsel van de zelfstandigen. Het saldo zou gefinancierd worden uit meer ontvangsten uit BTW en roerende voorheffing. Omdat er hieromtrent nog geen wettelijke bepalingen van kracht zijn voor 2017, werd nog geen bedrag ingeschreven in de voorafbeelding van de begroting 2017;

Tabel 1. Geraamde ontvangsten globaal beheer sociaal statuut der zelfstandigen, 2017 – 2020, in EUR

	<i>Technische ramingen 2016 (opgemaakt in juni 2016)</i>	<i>Voorafbeelding van de begroting 2017</i>	<i>Vooruitzichten 2018</i>	<i>Vooruitzichten 2019</i>	<i>Vooruitzichten 2020</i>
Bijdragen ^{6,7}	4.144.783.940	3.983.035.025	4.024.260.977	4.078.605.555	4.146.026.207
Rijkstoelage ⁸	1.418.275.000	1.436.041.000	1.457.582.000	1.480.903.000	1.504.598.000
Alternatieve financiering	924.435.638	887.559.125	902.508.435	918.041.824	918.341.344
Diverse opbrengsten	1.466.476	3.139.658	6.639.658	6.639.658	6.639.658
Financiële opbrengsten	6.380.000	5.200.000	5.200.000	5.200.000	5.200.000
Totale ontvangsten	6.495.341.054	6.314.974.808	6.396.191.069	6.489.390.036	6.580.805.209

Bron: dienst financiën RSVZ

Het Comité wenst nog twee opmerkingen te maken bij de ontvangstenzijde, meer bepaald inzake:

¹ Cf. advies ABC 2016/04 'Wijzigingen in de moederschapsverzekering voor zelfstandigen en wettelijke verankering van maatregelen ter ondersteuning van het professionele en het privéleven van zelfstandigen'.

² Cf. advies ABC 2015/12 'Hervorming van de zorgstelsels voor zelfstandigen'.

³ Cf. advies ABC 2015/20 'Ontwerp van wet houdende wijziging van percentages van de sociale bijdragen voor zelfstandigen'.

⁴ De maatregelen genomen in het kader van de uitbreiding van het moederschapsverlof en de hervorming van de mantelzorg hebben een impact op de ontvangsten uit sociale bijdragen.

⁵ Cf verslagen ABC 2015/01, 2015/03 en 2016/03

⁶ KB nr. 38, consolidatiebijdragen, PMP-bijdragen, vennootschapsbijdragen, en tweede pijler-bijdragen

⁷ Voor wat betreft de raming van de bijdragen op basis van KB nr. 38 dient opgemerkt dat er geen rekening werd gehouden met de nieuwe berekeningswijze van de bijdragen die sinds 1 januari 2015 van kracht is. De bijdragehervorming wordt immers verondersteld een budgettair neutrale operatie te zijn en het is op dit moment moeilijk in te schatten of de hervorming enige gedragswijziging inzake bijdragebetaling zal teweegbrengen bij de zelfstandigen.

⁸ Omvat de jaarlijkse rijkstoelage (1.400.240.000 EUR inde voorafbeelding 2016) en de evenwichtsdotatie (waarvoor er voorlopig geen bedrag is ingevuld in de voorafbeelding 2016)

- de neutralisering van de budgettaire gevolgen van de zesde staatshervorming;
- de financiering van de dienstencheques die in het zelfstandigenstelsel worden toegekend in het kader van de moederschapshulp.

1.1 *Neutralisering van de budgettaire gevolgen van de zesde staatshervorming*

Het Comité wenst op te merken dat er nog steeds geen definitieve regeling van kracht is om de budgettaire gevolgen van de zesde staatshervorming te regelen. Het Comité betreurt dit.

De bevoegdheidsoverdracht als gevolg van de zesde staatshervorming heeft er toe geleid dat verschillende uitgaven uit de twee globale beheren van de sociale zekerheid zijn verdwenen vanaf 2015. Omdat de financieringsbehoeften derhalve wijzig(d)en én omdat steeds is aangegeven dat de bevoegdheidsoverdracht voor elk van de globale beheren een budgettair neutrale operatie hoort te zijn, dringt zich een bijsturing op aan de ontvangstenzijde.

In afwachting van een definitieve hervorming van de financieringsbronnen van de sociale zekerheid⁹, kende de financiering van het globaal financieel beheer zelfstandigen in het kader van de initiële begrotingen van 2015 en 2016 een tijdelijke aanpassing van de middelen die het globaal beheer krijgt toegekend via de rijkstoelage en de alternatieve financiering¹⁰:

Gezien de voorafbeelding van de begroting 2017 en de meerjarenramingen 2018-2020 bij constant beleid opgesteld werden, is in deze oefening geen rekening gehouden met de gevolgen van de 6de staatshervorming. M.a.w. de 6de staatshervorming werd niet gecompenseerd en de financiering van de gezondheidszorgen is slechts gebaseerd op de tussenkomsten van de globale beheren (de alternatieve financiering §1 quater is nul).

In zijn voorgaande begrotingsverslagen, merkte het Comité op ontevreden te zijn met de manier waarop de financiële gevolgen van de zesde staatshervorming tijdelijk en gedeeltelijk werden geneutraliseerd. De gehanteerde werkwijze is immers nadelig voor het zelfstandigenstelsel. Het totaal bedrag aan ontvangsten dat het Globaal Beheer zelfstandigen verliest, is groter dan de uitgaven die als gevolg van de bevoegdheidsoverdracht niet meer ten laste van het stelsel zijn.

In zijn voorgaande begrotingsverslagen gaf het Comité daarom aan dat deze situatie uitsluitend tijdelijk van aard kan zijn, in afwachting van een definitieve regeling. Het Comité wenst dit standpunt in het kader van de voorafbeelding van de begroting 2017 en de meerjarenramingen 2018-2020 in herinnering te brengen en te benadrukken dat de situatie zo spoedig mogelijk moet worden geregulariseerd. Het Comité merkt overigens op dat het in zijn advies 2015/19¹¹ voorstellen en aanbevelingen formuleerde voor de toekomstige financiering van het globaal financieel beheer zelfstandigen.

⁹ Cf. het regeerakkoord van de federale regering Michel I.

¹⁰ Cf. tabel 2 van het [ABC verslag 2015/01](#)

¹¹ Advies ABC 2015/019 'Evaluatie van de financieringsbronnen van het sociaal statuut na de zesde staatshervorming en vereenvoudiging van de alternatieve financiering'

1.2 Financiering van de dienstencheques in het kader van de moederschapshulp

In het kader van de moederschapshulp hebben vrouwelijke zelfstandigen die pas moeder zijn geworden sinds 2006 recht op 105 dienstencheques ter financiering van huishoudelijke hulp. De kost van de dienstencheques die normalerwijze dient te worden gedragen door de gebruiker, is volledig ten laste van het globaal financieel beheer. Voor het deel waarin de overheid tussenkomt, ontvangt het RSVZ sinds de invoering van de moederschapshulp middelen via de alternatieve financiering¹². De uitgaven voor de dienstencheques zijn opgenomen in te financieren behoeften van het globaal financieel beheer (cf. punt 3).

Als gevolg van de zesde staatshervorming is het beheer van de dienstencheques sinds medio 2014 overgeheveld naar de Gewesten. Deze overdracht van bevoegdheden is samengegaan met een budgettaire overdracht en een overdracht van personeel van de federale naar de regio's. In 2015 bleef RVA als operator fungeren en stuurde steeds kwartaalafrekeningen naar het RSVZ.

Ondanks de overheveling ontvangt het globaal financieel beheer zelfstandigen via de alternatieve financiering tot op heden middelen die de kost van het gesubsidieerde deel van de dienstencheques dekt. Het RSVZ heeft de FOD Financiën reeds verschillende keren om de stopzetting van deze financieringsstroom gevraagd, zij het zonder resultaat. Niettemin is er bij de opmaak van de voorafbeelding 2017 en de meerjarenramingen voor geopteerd om deze inkomsten niet meer op te nemen in de evenwichtstabel. Immers, de middelen die het globaal financieel zelfstandigen klassiek overmaakte aan de RVA in het kader van de moederschapshulp, maken geen deel meer uit van de te financieren behoeften door het stelsel.

2 Voorafnames

In de voorafbeelding van de begroting 2017, bedragen de globale voorafnames 240,2 miljoen EUR (tabel 2). De meerjarenramingen 2018 – 2020 laten voor de komende jaren een stijging zien van deze voorafnames tot 248,2 miljoen EUR in 2020.

Voor wat betreft de voorafnames ter financiering van de administratiekosten, vestigt het Comité opnieuw de aandacht op het feit dat de middelen voor het RSVZ in 2017 en de volgende jaren een dalend verloop zullen kennen als gevolg van de door de overheid opgelegde besparingen (een cumulatieve lineaire besparing van 2%)¹³. Deze besparingen zullen verregaande gevolgen hebben voor de instelling. De opgelegde besparingen zullen het volledig naleven van de kernopdrachten en een goede dienstverlening aan de zelfstandigen bemoeilijken. Overigens merkt het Comité op dat, hoewel alle openbare instellingen van sociale zekerheid aan vergelijkbare besparingen onderworpen zijn, de middelen die in de vorm van voorafnames vanuit het globaal beheer zelfstandigen aan de diensten door derden worden besteed, de komende jaren geen dalend verloop kennen.

¹² Bestemd voor doorstorting van het globaal beheer naar de RVA.

¹³ Cf advies ABC 2015/03

Tabel 2. Geraamde voorafnames 2017 – 2020 globaal beheer sociaal statuut der zelfstandigen, in EUR

	<i>Technische ramingen voor juni 2016*</i>	<i>Voorafbeelding begroting 2017</i>	<i>Vooruitzichten 2018</i>	<i>Vooruitzichten 2019</i>	<i>Vooruitzichten 2019</i>
Administratiekosten	102.405.962	96.874.389	94.140.055	93.421.940	93.845.934
- RSVZ	71.649.843	66.580.249	63.809.647	62.705.863	62.705.863
- Diensten derden	29.850.064	29.374.846	29.396.823	29.768.812	30.178.908
- Tekort beheerskosten CNH	0	0	0	0	0
- Diverse uitgaven RSVZ	906.055	919.294	933.585	947.265	961.163
Intrestlasten	0	0	0	0	0
Transfer RIZIV	138.645.108	143.368.206	146.938.074	150.596.832	154.346.693
Totaal voorafnames	241.051.070	240.242.595	241.078.129	244.018.772	248.192.627

* Opgemaakt in juni 2016

Bron: dienst financiën RSVZ

3 Te financieren behoeften

De te financieren behoeften worden in de voorafbeelding van de begroting 2017 geraamd op 6,1 miljard EUR en stijgen in de meerjarenramingen in lopende prijzen tot 6,7 miljard EUR in 2020.

Tabel 3. Geraamde uitgaven globaal beheer sociaal statuut der zelfstandigen, 2016 – 2020

	<i>Technische ramingen voor juni 2016</i>	<i>Voorafbeelding begroting 2017</i>	<i>Vooruitzichten 2018</i>	<i>Vooruitzichten 2019</i>	<i>Vooruitzichten 2020</i>
Pensioenen	3.485.660.178	3.588.824.068	3.672.132.039	3.741.342.707	3.741.342.707
Gezinsbijslag	0	0	0	0	0
Faillissementsverzekering	8.721.541	11.141.912	11.364.750	11.554.541	11.747.502
ZIV-uitkeringen	415.253.000	440.889.000	469.624.000	496.572.000	524.386.000
ZIV-gezondheidszorgen	1.960.566.000	2.040.638.000	2.091.142.000	2.151.598.000	2.216.417.000
Overdracht pensioenrechten EG	900.000	900.000	900.000	900.000	900.000
Dienstencheques - Moederschapshulp	6.992.212	4.198.049	4.269.416	4.337.727	4.407.131
Asbestfonds	91.001	76.473	78.002	79.305	80.629
Mantelzorg	1.273.510	1.283.952	1.309.631	1.331.502	1.353.738
Vermindering van de prestaties ingevolge de maatregelen tegen sociale fraude	-7.935.000	-8.234.918	-8.234.918	-8.234.918	-8.234.918
Maatregelen ter verbetering van het sociaal statuut	PM	12.000.000	37.000.000	37.000.000	37.000.000
Welvaartsaanpassingen	0	34.029.000	70.288.000	113.104.000	158.017.000
Totaal te financieren behoeften	5.871.522.442	6.125.745.536	6.349.872.920	6.549.584.864	6.687.416.789

* Opgemaakt in juni 2016

Bron: dienst financiën RSVZ

4 Eindsaldo

De voorafbeelding van de begroting 2017 kent een negatief geconsolideerd eindresultaat van ca. 46 miljoen EUR, tegenover een positief saldo van ca. 3,3 miljoen EUR in de voorafbeelding 2016. In de meerjarenramingen 2018-2020 kent het saldo een negatief verloop en wordt het Globaal Beheer in 2020 geconfronteerd met een geraamd tekort van ongeveer 350 miljoen EUR.

Het ABC wijst er op dat deze ramingen in het kader van de voorafbeelding van de begroting 2017 en de meerjarenramingen 2018-2020, slechts als voorlopig moeten worden beschouwd. De resultaten zullen immers nog wijzigen naar aanleiding van de definitieve regeling die nog moet worden uitgewerkt om de budgettaire gevolgen van de zesde staatshervorming volledig te neutraliseren alsook als gevolg van de voorziene budgettaire compensatie van de maatregelen die werden genomen in het kader van de tax shift.

Deze definitieve regeling moet er voor het Comité snel komen, aangezien de procedure die tot nu toe werd gehanteerd nadelig voor het zelfstandigenstelsel (cf. 1.1) en weinig transparant is. Een voorstel tot concrete invulling van dergelijke definitieve regeling werd voor wat betreft de zelfstandigenregeling geformuleerd in het ABC advies 2015/19.

Namens het Algemeen Beheerscomité voor het sociaal statuut der zelfstandigen, op 22 september 2016:

Veerle DE MAESSCHALCK,
Secretaris

Jan STEVERLYNCK,
Voorzitter